

Bolgari, Srbi in Črnogorci na eni in Turki na drugi strani, so sedaj ustavljene.

Grška še ni privolila v premirje. Iz tega se pa ne sme sklepati, da vlada med njo in ostalimi zveznicami državami nesoglasje, ali da bi hotela Grška, kakor želijo to namreč prijatelji Turčije, celo izstopiti iz balkanske zveze. Grška naglašja, da je njeno postopanje v vprašanju o premirju v prid cele balkanske državne zveze, ker hoče Grška s svojim brodom v Egejskem in Jonskem morju prepričati, da ne bi Turčija dovažala živež svojih četam v Epiru in pri Cataldži. Da je postopala Grška dogovorno in soglasno z zaveznicami, se tudi vidi iz tega, da bodo pri mirovni pogajanjih v Londonu navzoči tudi grški pooblaščenec.

Zgodovinski vlak.

Za časa, ko so se vršila pogajanja, so zastopniki premagane Turčije tudi stanovali v železniških vozovih. Vlak, v katerem je prebival turški vrhovni poveljnik Nasim-paša, ima zgodovinsko preteklost. To je namreč tisti vlak, s katerim so prepeljali bivšega sultana Abdul Hamida v Solun v pregnanstvo in v katerem je sultan Mehmed meseca maja lanskega leta potoval na Kosovo polje, da bi pozval Albance k miru. Sultan si tedaj gotovo ni mislil, da bodo čez poldrugo leto tam Srbi gospodarji. Za časa pogajanj za premirje pa so v tem zgodovinskem vlaku bolgarski in turški mirovni posredovalci zajtrkovali in pretresovali pogoje za premirje. Iz Solije poročajo, da si je kralj Ferdinand železniški voz, v katerem se je to vršilo, izposil za se za spomin. Veliki vezir Kiamil-paša je določil, da se tej želji ugoditi. Kakor se poroča, so udeleženci pogajanj zašli v šipe železniškega voza svoja imena.

Bolgarski narod -- junak.

Predno so začeli Bolgari oblegati Drinopolje, je vprašal car Ferdinand generala Savova, kako dolgo bi zamoglo Drinopolje obleganju ali napadu kljubovati. General je odgovoril: „Veličanstvo, Drinopolje je lahko v dveh dneh naše, ampak to zahteva žrtve 50 tisočev ljudi.“

Poročevalec nekega italijanskega lista poroča o tem dogodku in pripoveduje, da se je srce kralja upiralo tem strašnim žrtvam in kako je iz tega kraljevega odpora nastal oni izborni in globoko zamišljeni vojni načrt, ki je Lozengrad in Lile Burgas izbral za središče bolgarskih vojniških dejanj ter je bolgarsko armado z naravnost neverjetno naglico pripeljal pred carigradska vrata. Lesene hiše v Drinopolju so že v plamenu in čete Rasko Dimitrijeva so že nameravale prodirati čez Cataldžo. In vse to se je doseglo, ker je Bolgarija v tej vojni hitrosti vse žrtvovala: ker se je na tisoče ranjencev prepustilo njih lastni usodi, ker je bilo nemogoče, jih spraviti naprej; ker se je tisoče in tisoče mrtvih pustilo nepokopanih ležati na bojnem polju. Od začetka je bila ta borba kakor veličanska dirka, kakor vihar, lov brez odpočitka, brez odmora, in kakor eden divji krik za maščevanje in za zmago, krik, ki bi se naj bil strl še-le na kupolah Hagije Sofije. Kajti Bolgari so nameravali marširati v Carigrad. Da si se o tem prepričal, je bilo treba videti samo to ljudstvo v orožju te znamenite dni. Nameravali so marširati v starodavni Carigrad; to je njih ponos in njih cilj, ki ga Rusi pred 35. leti niso dosegli.

Velikanske so žrtve, ki so jih Bolgari v tej vojski doprinesli. Okrog 70.000 ljudi je žrtvoval bolgarski narod — to je približno število Bolgarov, ki so mrtvi in ranjeni, in za take žrtve ima pravico zahtevati zdravilo. V Sofiji sami je nad 6000 ranjencev, in danes ni na Bolgarskem mesta ali mesteca, kjer se ne bi nahajalo na stotine ranjencev. Na vseh javnih poslopjih te dežele veje danes zastava „Rdečega križa“; a kljub strašnem številu mrtvih in še večjemu številu ranjencev nihče ne obledi. Število ranjencev in mrtvih se ne razglasi, kajti misliti na to bi bilo izdajstvo domovine. Kakšna sila in kolika volja da temu narodu moč, izvršiti tak čudež? Kako je mogoče, zadržati matere, da ob grobovih svojih sinov ne plakajo? Italijanski poročevalec piše: „Sam sem videl, kako so te matere šle na tucate vlakom nasproti, ki so vozili ranjence; videl sem, kako so govorile z obvezanimi bojevniki, kako so vpraševale po svojih možih in sinovih. S kratko besedo so slišale nesrečo, svojo nesrečo. Pa ena kakor druga so ostale trdne in mirne in so šle počasi skozi množico. Ki je klicala: „Hura!“ To je tisti skupni krik, ki je to ljudstvo pozval na vojsko, in je tudi tisti krik, ki tudi materam daje tolažbo. Veliko je število žrtev te vojske. Iz Lile Burgasa je pisal nek vojaški zdravnik svoji družini pismo. V tem pismu je bila samo beseda „strašno“ in pod njo podpis.

In taka so vsa pisma z bojnega polja. Grozota vojske gre svojo pot naprej, ne da bi pripovedovala. Njene posameznosti, strahoto in njeno obsežnost bomo doznali še-le po popolnem sklepu miru, potem še-le bodo možje govorili, sedaj še ne morejo. Danes je v Bolgariji prenehal vsak čut, vsa nežnost, vsa ljubezen in vsaka bol, prenehali tako kot vsako drugo delo, ki ne spada k vojski. Morda ne bomo nikdar izvedeli, kako se je pri Bolgarih pojavil tisti čut, ki mora z lastno roko prelivati kri sovražnika, kateri plača svojo krivdo le z življenjem. V Lozengradu je moral general Dimitrijevič z enim kavalerijskim polkom zadržati nek pešpolk, ki je v razvneti navdušenosti drvel nepremišljeno proti sovražniku, še oficirji polka niso mogli zadržati. Med Lozengradom in Drinopoljem sta bila cela 2 infanterijska polka, prvi in šesti, popolnoma uničena radi enakega divjega naskoka. Od teh dveh

polkov je preostalo samo 70 mož in 3 oficirji. Ni sama beseda, ampak resnica, da so vojaki drug drugega prisegali, da raje sami sebe pokončajo, kakor da bi prišli Turkom v roke. Pri teh dveh polkih je na stotine vojakov držalo to grozno prisego.

Med tem ko se je borila armada na bojnem polju v Traoiji in ko so rezervne čete vrisakaje marširale proti meji, se je delalo v Bolgariji z mrzlično naglico za izvršitev „druge čete“, za izvežbanje načemestnih čet. Od vseh strani so drli prostovoljci, kateri so se vezbali in čakali trenutka, ko bi končno vendar smeli naprej. Ta druga vojska ni obsegala nič manj kot 100.000 mož, ki so pripadali raznim stanovom in so bili različne starosti. Ze dne 31. oktobra so bile prve čete te načemestne armade poslone na mejo: samo mesto Sofija je poslalo 10.000 novih bojevnikov v bojno črto. Med tem ko so na eni strani vozili vlaki ranjence v glavno meeto, so na drugi strani nove čete korakale paš na bojno polje, ven na boj, tja po sledovih zmagujočih bratov. In korakali so mimo hiš, v katerih so ležali ranjenci, in od znotraj se je med solzami in veseljem razlegala bolgarska bojna pesem, v kateri se med drugim pravi: „Ce le imaš 2 roki in eno oko, več ti treba ni, da greš na vojsko, svinca si pa pri Turčinu poišči“. Iz teh bojnih pesmi govori duh naroda, ki je šel v boj z namenom, da zmaga.

V času zapletene in brezprimerno izpopolnjene vojne umetnosti, v času, ko sanjari Evropa o vojskah v zraku, so Bolgari pred očmi Evrope dobili vojsko z bajonetom, a zmagali bi bili tudi, če bi le z bodali oboroženi šli v boj. Brez pisemske zpanosti, brez tisočero onih sil, ki so nerazdružljivo zvezane z novodobnimi armadami, brez konjenice, z bolj tanko odmerjeno strelnino, brez denarja so šli, pa so razpotali z ono močjo, h kateri je vsak prispeval, namreč s pogumom in z požrtvovalnostjo. Med tem, ko se zunanji borijo vojaki s sovražnikom, se bori cela dežela z revščino: družine povkljanih se preživljajo na dan s 40 vinarji, uradniki prepuščajo svojo plačo. Kri, solze, lakota, pomanjkanje, vse prenaša ta dežela z veseljem, vse prenaša ljudstvo, ki je po številu komaj tako veliko, kot prebivalstvo mesta London. Predstavimo si, kaj to pomeni. Od vseh tisočev ranjencev in pohabljenih, ki se vrnejo domov, ne izda niti eden svojim najljubšim ljudem kraja, kjer je padel. Kajti tako hoče vojna postava. Nobeden od onih, ki so se vrnili, ne odpre ust, da bi pripovedoval o svojih utiilih in dogodljajih. Nobeden ne bo izdal mater, ženi ali sestri tovariša, ki je padel zraven njega, da se sin, mož ali brat ne nahaja več med živimi. Ta neprodorna tajnost, ki plava nad to vojsko, je najbolj čudovita, pa je le mogoča, če se vse ljudstvo, vsak posebej, z veseljem žrtvuje za svojo ljubljeno domovino...

Število 13. in Carigrad.

Malo je menda onih, ki se zanimajo sedaj, ko je bil Carigrad v veliki nevarnosti, za številke, ki so v zvezi s Carigradom. Splošno je znano, da je padel Carigrad leta 1453 Turkom v roke. Svota teh števil, če jih seštejemo, znaša število 13, ali kakor praznovni ljudje mislijo, nesrečno število. Pa tudi svota letnice 1912 znaša — 13, to je isto nesrečo prinašajoče število. Zveza teh števil bo še bolj čudna, če se bo Bolgarom res posrečilo, še pred 1. jan. 1913 marširati v Carigrad; posrečilo pa bi se bilo, če ne bi velevlasti in tudi Turčija to preprečile. Zanimivo vlogo igrajo v zgodovini Carigrada in sploh rimskega in grškega carstva, tudi imena. Znano je na primer, da je ustanovil Rim Romulus, ki je bil prvi rimski kralj; prvi rimski cesar se je zval Avgustus. Zadnji ramski cesar, ki je umrl za časa razpada zahodno-rimskega cesarstva, pa se je imenoval Romulus Avgustus. Slično je dobil tudi Carigrad (Konstantinopol — Konstantinovo mesto) ime po svojem ustanovitelju, cesarju Konstantinu. Sultanu, ki je premagal Carigrad, je bilo ime Mohamet; enako se zove tudi sedanji vladajoči turški sultan.

Koliko sveta so Balkanci Turkom odvzeli v vojski?

Bolgarska, ki obsega 96.000 kv. km, je zasedla 70.000 kv. km turškega ozemlja. — Grška, ki meri 65 tisoč kv. km, je zasedla 20.000 kv. km. — Črna gora obsega 9000 kv. km, je zasedla 11.000 kv. km, in Srbija, ki obsega 46.000 kv. km, je zasedla 48.000 kv. kilometrov.

Turške grozovitosti.

Poročevalec dunajskega lista „Reichspost“ poroča iz Soluna grozovite podrobnosti o turških krutostih na podlagi prizorov, ki jih je imel priliko sam videti. Poročevalec piše med drugim tudi sledeče: Turki so zapustili okoli Soluna eno samo veliko pokopališče. Vse krščanske vasi so požgane do tal, možje, žene in otroci so vsi ubiti, deloma so jih na najgrozovitejši način poklali. Vso živino so odgnali in poplaja popolnoma opustošili. Od Djuma Balija do Demir Hisarja leži nad 2000 trupel opdotnega prebivalstva, ki so jih Turki grozovito razmesarili. Pogled na to morišče je nepopisno strahovit. Ko so se bolgarski vojaki bližali Solunu in so videli turška grozodejstva, se jih je polastilo tako razburjenje in besno ogorčenje, da so se kruto maščevali nad nečloveškimi Turki. Vsakega možkega Turka, ki so ga kje dobili, so neusmiljeno pobili, prizanesli so samo ženam, otrokom in starcem, drugo vse je moralo v smrt. — Kot dokaz, kako živinsko ravnaajo Turki, naj služi samo ena slika s tega morišča: Turki so v vasi Petriči polovili 8 mladih deklet od 10—12 let, jih najprej živinsko posilili in potem iztrgali dekletom roke ter jih pustili tako ležati na polju. Par ur pozneje so prišli tu mimo bolgarski vojaki in se jim je posrečilo rešiti še

4 dekleta. Dopisnik je videl ta 4 dekleta v bolnišnici in izvedel od strežnic razne podrobnosti teh turških grozovitosti. Neki bolgarski kavalerijski častnik mu je tudi pravil, da so videle bolgarske čete tako strahovito živinske prizore, da so vojaki, navajeni krvi in groznih prizorov, vstrepetali groze in se kakor divji vrgli na barbarske Turke.

Srbska požrtvovalnost.

Priprost srbski kmet iz Banata na Ogrskem je prišel v Belgrad, stopil v urad Rdečega križa in položil na mizo 6 tisočakov, rekoč: „Tukaj imate moj izkupiček za prodano žito: naj bo v pomoč ranjenecem!“ — Vprašajo ga po imenu, toda kmet zamahne z roko: „Pustite to! Da je le Kosovo maščevano!“ — Pozdravi in odide. Sledili so mu in v gostilni, kjer se je ustavil, izvedeli za njegovo ime. Toda ni dovolil, da se mu ime objavi. Zgodovina ga bo našla v „Zlati knjigi kraljevine Srbije“.

Grki se vojskujejo naprej.

Dne 4. decembra sta dve grški vojni ladji streljali na albansko mesto Valona, ki leži južno od Drača ob Jadranskem morju. Mesto je neutrujeno. Ena krogla se je razpočila med laškim in avstrijskim poslanštvom. Med prebivalstvom je nastal velik strah. Po daljšem obstreljevanju sta grški ladji odpluli. Načelnik albanske vlade, Kemal-bej, je pri grški vladi in oblastvih protestiral proti obstreljevanju mesta. Grki izjavljajo, da niso imeli namena, obstreljevati mesto, ampak, da so ladje, ki stražijo obrežje, opazile pri Valoni oboroženo četo. Misleč, da hoče ta četa ladje obstreljevati, so Grki z ladij izstrelili nekaj strelcev, na kar je taista četa razvila belo zastavo. — Grki baje tudi pripravljajo na odločilen napad na mesto Janina. Dne 8. decembra so zasedle grške čete že mestece Sv. Jurij, ki leži le še 4 ure od Japine.

Pred Skadrom.

Dočim se Črnogorci strogo držijo premirja, so Turki dne 6. in 7. decembra neprestano streljali na črnogorske utrde na Širočki gori in Obliki. Črnogorci niso odgovarjali. Ko so odposlanci Črne gore skupno z avstrijskim poslanikom nesli k poveljniku Skadra, Asan Riza-beju pismo, v katerem mu naznanja sklep premirja, je ta odgovoril, da ne sprejema nobenih navodil od koga drugega kakor od svojega vrhovnega poveljnika Nazim-paše. Ko so odposlanci odšli, je poveljnik odredil izpad. Črnogorci so to pot odgovorili in Turke po žurnem boju vrgli nazaj. Dne 8. t. m. so Črnogorci zopet poslali v Skader svojega posredovalca h Asan Riza-beju z zahtevo, naj trdnjavo preda. Poveljnik je pustil Črnogorce dolgo čakati, nazadnje je pa izjavil, da ga ne more sprejeti. Posredovalec se je vrnil. Turki so nato zopet začeli na celi črti obstreljevati črnogorske postojanke, a Črnogorci jim niso odgovarjali.

Črnogorsko ljudstvo s premirjem ni zadovoljno, akoravno je vojska stala Črno goro veliko žrtev na ljudeh in denarju. Črnogorci se resno boje, da ne dobe Skadra. Značilno je, da je črnogorska vlada skušala sklep premirja v javnosti prikriti. Ljudstvo je izvedelo o premirju še-le iz brzojavk avstrijskega brzojavnega urada.

Politični ogled.

— Naš cesar je zdrav. To povdarjamo zaradi tega, ker so se širile neresnične novice po državi, da je nevarno obolel. Cesar je celo menavažno čil. Kar kaže delo, ki ga dan za dnevom opravlja. Cesar ne vstaja sedaj še-le ob 4. uri zjutraj, ampak celo ob 7. in že začne ob 5. uri opravljati svoja dela. S tem je cesarju čas spanja prikrajšan za pol ure, čas dela pa za pol ure podaljšan. Že za časa letošnjega bivanja v Ištu je cesar pokušal vstajati ob 7/4. in sedaj, ko zopet biva na Dunaju, je postal to vstajanje stalno. V zadnjih dneh, ko je imel cesar zelo mnogo dela, je omenil, da se čuti srečnega, ker zamore pol ure poprej priti k delu.

— Državni zbor. Pretekli teden so se posvetovali v odsekih poslanci o takozvanih vojaških predlogih, in sicer o podporah za one, ki bi vsled mobilizacije trpeli škodo, o odškodninah in datjavah, ki jih bo dajala država za uporabo hiš, živine in človeške moči ob času vojske in ob asentiranju konj. Vse postave imajo namen, da izpopolnijo stare postave in določbe, pomenijo torej napredek. V odseku se je sprejel že tudi rekrutni zakon za prihodnje leto. Te priprave nikakor niso dokaz, da bomo imeli vojsko, toda skrben gospodar mora biti na vse pripravljen in pravočasno urediti svoje gospodarstvo. Slovenski poslanci so večinskim strankam zamerili, da so dejale predloge za zvišanje uradniških plač na dnevni red, ne pa predloge o osrednji državni banki, ki bi imela namen, v slabih časih podpirati naše kmečke posojilnice. Neveljo nad tem sta izrazila dr. Korošec in dr. Laginja, v proračunskem odseku pa so vsled tega začeli dr. Korošec, dr. Dulibič in Gostinčar iz istega razloga delati ostrejšo opozicijo. Ta teden se bodo vojaške predloge rešile tudi v zbornici.

— Uradniške plače so zopet v poslanski zbornici na dnevnem redu. Vrnila je predlog o njih gospodski zbornici, katera je mnenja, da se imajo uradniške plače urediti tako, kakor so zahtevali svoječasno slovenski in hrvaški poslanci. Pri prvem posvetovanju o vrnenjih uradniških predlogah je govoril dr. Korošec, ki je opomnil, da je postava po gospodski

zbornici sicer bistveno popravljena, vendar se nahajajo še določbe, katerih Slovenci ne morejo sprejeti. Slovenski poslanci bodo v odseku predlagali še potrebne spremembe. Toda veliko vprašanje je, če bo vkljub vsemu temu kaj z uradnimi plačami z novim letom. Kajti vlada zahteva, da ji poslanci, ki so za večje uradniške plače, morajo spraviti tudi denar, to se pravi, dovoliti ji morajo davke. Slovenskim poslancem ne bo treba dovoljevati novih davkov, kar gotovo odobravajo vsi njihovi volilci, a gotovo tudi liberalni in nemškutarski.

— **Novoga vojnega ministra** in načelnika generalnega štaba smo dobili v Avstriji. Dne 9. decembra sta odstopila dosedanja vojni minister general Aufferberg in načelnik generalnega štaba, Semua. Cesar je njun odstop sprejel. Za novega vojnega ministra je imenovan feldmaršal Aleksander vitez pl. Krobatin, za načelnika generalnega štaba pa general Konrad pl. Hötendorf. Ta dva moža se smatrata kot najboljše avstrijske generala in sta znana po svoji odločnosti. Novi vojni minister Krobatin je rojen 1. 1849 v Olomucu na Moravskem. O Aufferbergu poročajo listi, da stopi v pokoj, Semua pa bo bajte imenovan za poveljnika 14. armadnega zbora.

— **Koroški Slovenci** so imeli dne 28. novembra v Celovcu lepo zborovanje, pri katerem je govoril dr. Brejce in med drugim dejal: Zadnji čas vidimo, da se zblizujejo Nemci in Madžari, da si ohranijo premoč v državi. Toda to prizadevanje ne bo rodilo sadu, ker so celo v najširših krogih prepričani, da je treba uvaževati tudi druge narode, ne samo Nemce in Madžare.

— **Trozveza** med Avstrijo, Nemčijo in Italijo je zopet obnovljena. Kakor poročajo listi, se je zvezna pogodba med vsemi tremi državami podpisala brez vsake spremembe. Pogajanja o obnovitvi trozveze so se vršila celo tajno. Zunanji ministri vseh treh držav so obiskali drug drugega in pri tem sklepali o obnovitvi trozveze. Poizkus Francije, da bi odtegnila Italijo trozvezi, se je torej izjalovil. Rok dosedanje trozveze bi bil potekel še-le dne 31. decembra 1912. Vsekakor je obnovenje trozveze nekak pogoj za ohranitev miru. Veljava trozveze je sklenjena za 7 let.

— **Hrvaško**. Pri ogrskih državnih železnicah je bila doslej madjarščina službeni jezik tudi na Hrvaškem. Sedaj se je pa sklenilo, da bo hrvaščina na Hrvaškem službeni jezik v notranji upravi in pri občevarstvu z ljudstvom, da se pa to ne sme po zakonu uveljaviti, ampak le za nekaj časa trpeti. Tako skuša Čuvaj vloviti Hrvatce.

— **Rumunija**. Za prijateljstvo Rumunske se puljo Avstrija, Rusija, Bolgarija in Nemčija. Bolgarija vabi Rumunsko, da naj pristopi k balkanski trozvezi, ker bi ji to koristilo v trgovinskem, političnem in prometnem oziru. Avstrijski armadni nadzornik baron Konrad, ki je šel utrjevati prijateljstvo v Bukarešto, je dobro opravil. General Konrad je bil vsprejet v Bukarešto z velikim navdušenjem navdušenjem. Hiše v Bukareštu so bile okinčane z avstrijskimi in rumunskimi zastavami. Prebivalstvo je klicalo: „Živela Avstrija!“

Razne novice.

15. nedelja: S. adventna; Jernej, škof; Kristina, devica.
16. ponedeljek: Ezebij, škof; Albina, devica, mučenica.
17. torek: Lazar, škof; Berta, vdova
18. kvatna sredo: Gražj in škof; Vunehald.
19. četrtek: Nemezij, muč.; Favsta vdova.
20. kvatna petek: Liberot, muč.; Peter Kanizij, spoznav.
21. kvatna sobota: Tomaš, apostol; Glicerij, mučenec.

* **Božične počitnice** na srednjih šolah in na učiteljskih se bodo začele letos že dne 21. decembra in trajajo do 3. januarja.

* **Iz šole**. Deželni šolski svet je imenoval: pomožno učiteljico pri Veliki Nedelji, Alojzijo Lebar, za stalno učiteljico istotam; učiteljico Marijo Goričan v Spodnji Poljskavi za učiteljico v Pristovi; začasno učiteljico v St. Florijanu, Frančiško Grile, za stalno učiteljico istotam; nadučitelja pri Sv. Stefanu pri Smarju Pavla Flere, za nadučitelja v Letušu; začasno učiteljico v Mozirju, Heleno Goričan, za stalno učiteljico istotam; začasno učiteljico v Zagorju, Amalijo Gnus, za stalno učiteljico istotam. Za pomožno učiteljico ročnih del je na šoli v Ribnici nastavljena Marija Iglar. Začasno je vpokojena Marija Vrečko, učiteljica v Smartnu pri Slovenjem Gradcu. — Razpisuje se mesto učiteljice na 6razredni ljudski šoli v Krčevini pri Mariboru. Mesto učitelja je razpisano na 6razrednici pri Sv. Marjeti nižje Ptuja, Prošnje za obe mesti do 31. decembra.

* **Darilo** za pet novih celoletnih plačanih naročnikov za „Slovenskega Gospodarja“ so dobili: A. Pečovnik v Lučah, Ivanka Škerlec pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah in I. Zajc v Gaberku pri Šoštanju. — Le naprej!

* **Drugim za vzgled**. Naš prijatelj Matevž Kozar v Čermlensaku v Slov. goricah nam je poslal te dni 6 novih naročnikov, ki so tudi vsi plačali naročnino. Kaj, ko bi vsak naš naročnik posnemal tega našega vrlega prijatelja!

* **Somišljeniki!** Poročajte nam naslove tobačnih prodajal, oziroma trgovcev, kateri bi bili voljni, prodajati „Slovenskega Gospodarja“. Naše upravnništvo daje preprodajalcem popust in jim tudi preskrbi potrebno dovoljenje za prodajo lista, ker se list drugače ne sme prodajati.

* **Naročnikom** ormožke pošte. Poroča se nam, da naši naročniki, ki dobivajo list po ormožki pošti, 48. številke niso dobili. Ker se je ta list poslal od tu-

kaj vsem naročnikom, se je zavoj za ormožko pošto izgubil kje na pošti. Ker nam je 48. številka posla, nam je nemogoče, poslati drugo številko. Naj nam blagovolijo cenjeni naročniki oprostiti.

Naročnikom!

Kako se naj izpolnijo položnice ali pa tudi nakaznice?

1. **Ime, kraj stanovanja in pošta** se naj napišejo **razločno** in **natančno**, ker drugače ne vemo, kam naj list pošljemo.
2. Vsak dosedanja naročnik ima na ovitku, v katerem dobiva list, tiskano posbno številko. To številko naj gotovo napiše nad besedo „Položnica“ med oni dve roki . . . . ., ki sta tam napravljeni.
3. **Tisti, ki so Slov. Gospodarja dobivali že dozdej**, naj med oni dve roki, ki jih najdejo nad besedo „Položnica“, zapišejo še tudi **Star naročnik, število ovitka . . . ?**
4. Tisti, ki še dozdej niso bili naročeni na list, naj napišejo med tisti roki . . . . . besedi **Nov naročnik**.
5. Kdor pošlje naročnino po nakaznici, naj tudi zapiše poleg svojega imena, ali je **nov** ali **star** naročnik in številko ovitka.

Ako bodo cenjeni naročniki natančno izpolnili te predpise, potem ne bode pri pošiljanju lista nobenih pomot. Če so položnice pravilno popisane, se nam prihrani pri vknjiževanju več kakor polovica dela, kajti mi vknjižimo prej 100 pravih položnic, kakor 30 nepopolnih. Mnogokrat so položnice tako slabo izpolnjene, da sploh ne moremo vknjižiti plačila, ker je ime slabo pisano, ali ker ni kraja zraven, ali ker imena brati ne znamo, ali ker sploh imena ni. **Kdor se pri naročevanju lista ne bo ravnal po gorajših predpisih, bo sam kriv, ako lista ne bo dobival redno.**

Kdaj se naj začne pošiljati naročnina?

Naročnina se naj začne po možnosti **takoj** pošiljati, da se delo spravi naprej. Okoli Novega leta dobimo na dan po 500 do 800 položnic in včasih res komaj zmagujemo delo, dasiravno dela upravništvo pozno v noč. Zato prosimo, da cenjeni naročniki že zdaj začnejo pošiljati naročnino, da se nam delo okoli Novega leta ne bo preveč kupičilo. **Novim naročnikom**, ki nam denar že zdaj pošljejo, se bo naročnina zapisala od Novega leta naprej, tako da bodo v decembru list dobivali pravzaprav **zastonj**.

Novi naročniki dobijo še-le tisto številko lista, ki izide po prejemu denarja. Prej izšle številke se ne bodo pošiljale, ker jih navadno nimamo več. Kdor hoče imeti torej celi letnik skupaj, naj si list **takoj** naroči.

Ali se dobi Slov. Gospodar brez denarja?

Brez denarja nikdo ne dobi lista. Časniki se morajo plačevati naprej. Kdor si list naroči, pa ne pošlje nič denarja, dobi samo **dve** številki, potem se pošiljanje lista **brezpočno vsakemu ustavi**.

Upravnništvo.

* **Naša mladeniška armada**. Na Orle je slovensko ljudstvo ponosno. Ta naša armada leto za letom lepše napreduje. Leta 1911 je bilo v Zvezi Orlov 150 odsekov, 4025 članov, 2596 telovadcev, 2410 uniform in 982 predavanj. Letos pa izkazuje orlovska organizacija sledeči uspeh: odsekov 168, torej 18 več; članov 5228, torej 1203 več, uniform 2509, 90 več, in predavanj 1303, 121 več. Naša Štajerska Podzveza šteje 26 odsekov, 666 članov, 331 telovadcev, 189 uniform, je imela 204 predavanja, 40 izletov in je dala letos 30 članov cesarju (k vojakom). Štajerska orlovska organizacija je razdeljena na 6 okrožij. Na novo se je ustanovil dne 1. decembra Orel v Ljutomeru. Tako napreduje naša orlovska armada, na katero smo res lahko ponosni. Mladeniči, kjer še niste ustanovili Orla, ustanovite si ga! Za vsakega mladeniča naj v letu 1913 velja geslo: Kdor Slovenec, ta Orel!

* **Slovenec v deželnem proračunu** vojvodine Štajerske. Pod tem naslovom izda poslanec dr. Benkovič te dni knjižico, v kateri opisuje na oodlagi številki deželnega proračuna krivice, ki se godi nam štajerskim Slovincem.

* **Weixl**, slovenski trgovec in „nadstrankarski“ odbornik „nadstrankarskega“ trgovskega in obrtnega društva, je izdal „Mariborski slovenski koledar“, ki je nov dokaz za kakovost Weixlovega „nadstrankarstva“. V potrjenje, da Weixl ni liberalce, temveč nadstrankarstva se strogo drže slovenski trgovci, naj služi nekaj stavkov iz njegovega koledarja. O „klerikalcih“ sodijo Weixlove kolendre, „da sta jim Rim in njegova vera prvo, domovina, narod, jezik pa zadnje“. „Toda zlo“, tako modrujejo kolendre dalje, „ne tiči samo v osehah, ne, zlo tiči pred vsem v programu te stranke. Naravno! Kajti politična stranka, ki ima v svojem programu na prvem mestu zapisano vero, narodnost je na zadnjem, taka stranka vidi rajše konec narodov, kot pa konec vere. Slovenskim klerikalcem je čisto vseeno, se li mi do zadnjega ponemčimo ali poitalijanimo, samo, da ostanemo verni rimski katoliki.“ Kaj torej napravimo s „klerikalci“? „Klerikalizem je tista sila, ki uničuje slovenski življenj, ki mu jemlje veselje do narodnega življenja. Zato proč z

njim!“ — Tako kličejo kolendre. No, od g. Weixla in njegovega koledarja napovedane vojske se „klerikalci“, kakor imenuje ta nadstrankar našo krščansko stranko, seveda prav močno bojimo, da nas kar spreletavata groza in strah. Da bo imel g. Weixl še več korajže, mu svetujemo, naj se zopet zateče pod zaščito Slovenskega trgovskega in obrtnega društva, ki bo imelo pri obrambi prodajalca lista „Der neue Blitz“ in izdajatelja ta k'ega koledarja nemale „nadstrankarske“ potežkoče.

* **Bombe** vidijo. Nemško živčevje je vsled ne-prestanega hujskanja zoper Srbijo in Rusijo že tako razburjeno, da naši ljubi nemški „domoljubi“ povsod vidijo bombe in petarde, ki so jih seveda položili Srbi ali pa srbaši ali pa ruski špijoni. V četrtek je „M. Zeitung“ in za njo drugi nemški listi in „Stajere“ svojim vernim nemškim backom sporočila grozno vest, da je bil vlak južne železnice, ki prihaja ob 12. uri dopoldne v Maribor, v največji nevarnosti, da bi celo zletel v zrak. Zakaj v vlakcu je bila najdena — Bog nas varuj — prava in pravcava dinamitna patrona. V Štornah so to strašno stvar izročili postajenačelniku, ki je to nebodigatreba „bombo“ poslal v Celje. Aretirali so tudi nekega natakarkarja iz Ljubljane — aha, gotovo kak srbaš, saj je, kakor sodijo nemški listi in „Stajere“, cela Ljubljana srbaška — ki je položil to „bombo“. V Celju so to strašno, v zrak pošiljajoče orodje preiskali in našli, da ta „bomba“ ni nič drugega, nego majhen del — električne žepne svetilnice. Nato so srbaškega natakarkarja izpustili ter mu naložili, naj si kupi boljšo „bombo“, ki bo vsaj svetila. Nemški domoljubi pa bodo še nadalje s svojimi človekoljubnimi nosovi stikali za srbskimi špijoni in srbskimi bombami, in veliki patrijot, pljuški „Stajere“, bo prinesel kmalu vest, da slovenski duhovniki ne pridigajo samo s prižnic, da se ne sme streljati na Srbe, ampak da že mečejo praveate bombe na tiste, ki bi bili pripravljeni na Srbe streljati. Tako početje je znak budalosti, ki je že davno godno za Feldhof.

* **Kako sodijo Bolgari o Slovincih**. Da se zanimajo zmagujoči Bolgari za nas Slovence, pričča dejstvo, da je bolgarski list „Mir“ objavil v celoti govor slovenskih delegatov v letošnji delegaciji. O našem narodu je zapisal bolgarski list: „Naši bratje Slovenci, ki živite na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem, Istri in Primorskem, so sicer po številu najmanjše slovansko plemo, pa odlikujejo se pred drugimi po izobrazbi in napredku.“ — Obenem se kažejo Bolgari tudi zelo hvaležne, da Slovenci vkljub slabim razmeram pošiljajo Bolgarom izdatne podpore za ranjence.

* **Osebnodohodninski davek**. Vsi spodnještajerski slovenski poslanci so se v državnem zboru na pristojnih mestih pritožili zaradi postopanja davčnih oblasti pri odmerjenju osebnodohodninskega davka. Njih nastop ni ostal brez uspeha, kajti davčne oblasti so že dobile navodila za pravično postopanje, in če se bodo poboljšali tudi že večkrat označeni davčni zaupniki ter podajali resnična poročila, potem bo tudi uspeh imel pravo vrednost.

* **Kako je na trgu?** Žitne cene se niso mnogo izpremenile. Pšenica, rž in stara koruza je ostala pri prejšnji ceni, ječmenu, ovsu in letošnji koruzi je padla cena od 10—20 vin. pri 100 kg. — Cena pitani živini se je na graškem kakor dunajskem sejmu vzdignila za 2—4 K pri 100 kg žive teže. — Promet z jabolki je radi občutnega mraza zaostal. — Trgovci tožijo, da radi pomanjkanja vagonov na železnici ne morejo dobiti blaga pravočasno v roke. — Trboveljska premogokopna družba je zvišala ceno premoga za 62 vin. — Tovarnarji ustaja so se združili v kartel, kateri namerava zopet zvišati cene usnju.

* **Za dljaško kuhinjo** v Mariboru so darovali naslednji p. n. dobrotniki in dobrotnice: Herz g. nadučitelj nabral v veseli družbi povodom blagoslovljanja kapela na G. Javi, K 8:20; Zacherl, učitelj, nabral na zlati gostiji Vida in Marie Pa. 1. die 6 K in na gostiji Frica in Katicice Zadavec 6 K 30 vin.; Mohorani pri Sv. Križu na Morskem polju 26 K 30 vin.; Šmonc, kaplan, 8 K; Ana Lašič v Središču nabrala med Sredščani štiri vr če krepirja. Vsem dobrotnikom in dobrotnicam Bog plati!

Mariborski okraj.

m Maribor. Dne 9. decembra je umrl odličen slovenski pisatelj, umirovljeni profesor in šolski svetnik Ivan Koprivnik v 63. letu svoje starosti. Pokojnik je bil rojen leta 1849 v Sv. Kungoti na Pohorju in je bil profesor na c. kr. učiteljski v Mariboru. Rajni je mnogo pisal, posebno za šolske stroke. Tudi Mohorjeva družba je štela rajnega med svoje odlične sotrudnike. Bil je odločen slovenski rodoljub: ljubil je zlasti svoj rojstni kraj, zeleno Pohorje. Med mariborskimi Slovenci je stal vedno v prvih vrstah. Bil je tudi soustavitelj mariborske posojilnice in Narodnega Doma. Pogreb se je vršil v sredo, dne 11. t. m., ob zelo obilni udeležbi. Svetila pokojniku večna luč!

m Maribor. Lepo slovesnost je v nedeljo, dne 8. t. m., priredila magdalenska Dekliška zveza v dvorani Delavskega društva. Slavili smo Slomška. Vse je bilo izteklo: petje, deklamacije, govor in igra. Vrlo dekleta, le tako naprej po potu, ki vam jo je zažrtal Slomšek. Naj bi magdalenskimi dekletom sledile tudi ostale mariborske mladenke in si tudi za osrednji del Maribora osnovala Dekliško zvezo. To bi bilo lepo!

m Zg. Sv. Kungota. Zadnje nedeljo, dne 8. decembra, na praznik Brezmadežnega Spočetja Marijinega, se je pri nas vršila kaj lepa slavnost, namreč prvi slovenski sprejem v dekliško Marijino družbo in blagoslovljenje nove družbene zastave po prof. dr. J. Hojnječu iz Maribora. Visokorodna gospa grofica Festetics namreč ni samo oskrbela vse po-